

TYÖHYRYLÄISIÄ

Lauri Vuorinen

Varmasti monella meistä, entisistä, tai entisten aikojen, merimiehistä, on kokemuksia nk. työhyryläisistä, heistä, jotka maksoivat matkansa työnteolla.

Enkä nyt tarkoita jäniksinä laivoihin tulleita "matkustajia", jotka hekin joutuivat kyllä töihin.

Yleensä nämä työhyryläiset tekivät töitä täkillä, ruosteen hakkaus ei kovin suurta osaaamista vaadi, eikä hyryläinen täten pääse isoja vahinkojaan tekemään.

Yllä: M/t Pronto, kuva Kurt Ståhle.

Alla: Amerikan työhyryläinen vaaleanvihreässä sadeviitassaan näkyy muiden takana.

Itselleni osui kaksi näitä työllä matkansa maksavaa kaveria kohdalleni. Toinen M/s Annukka Aarnion kyydillä Rio de Janeirosta Rotterdamiin 1971 ja toinen Rotterdamista 1974 Jenkkeihin. Heillä oli täysin toisistaan eroavat syyt matkailla tällä, ehkäpä hieman erikoisella, tavalla.

Kerron ensin, lyhyemmin, tästä jälkimäisestä.

Hänen nimeään en muista, mutta hän oli pitkä, noin 25–30-vuotias mies. Jenkki, joka oli viettänyt opiskeluistaan välivuotta liftaten pitkin poikin Eurooppaa. Sitten oli tullut kotimaa mieleen. Oliko sitten rahat loppu, vai täydensikö tämä työhyöry seikkailun, sitä en älynnyt häneltä kysyä. Rotterdamissa hän tuli laivaan, hymyilevä ja välitön kaveri, sellainen johon oli helppo tutustua ja ottaa vaikka kaveriksi. Ja täkillehän hänet määrättiin, päivämieheksi, roskahommia tekemään. Tämä kurjuus, lisättynä loppusyksyn Atlantin kehoilla keleillä, eivät mitenkään hetkauttaneet hänen hyvää tuultaan.

Mahtoi olla mielenkiintoinen kokemus, seilata vanhalla M/t Prontolla, jurojen merimiesten seassa, yli lätäkön. Toivottavasti hänelle tuli mukavia muistoja, sellaisia, joita hän saattoi jakaa yliopistop opiskelijoiden kesken. Meille hän opetti englantia, minäkin opin, että pimppi on twain, niin kuin tämä maailmankuulu kirjailija. Ainoa vaan, että lienen kuullut väärin, se taitaakin olla twat. Tämän opin sitten myöhemmin. Mutta väliäkö hällä, miksi sitä kutsuu, kunhan kutsuun vaan vastataan.

Tultuamme Norfolkkin lähelle, olisikohan ollut Wilmington paikan nimi, kaveri otti nyttinsä, sanoi howdy, ja lähti sen siliän tien. Hänestä jäi minulle miellyttävä muisto. Koskaan en hänestä ole jälkepäin mitään kuullut, liekö edes elossa enää.

Toinen työhyöryläinen tuli Annukka Aarnion päälle Rio de Janeirosta. Hän oli suomalainen, ja kaikista maailman ammanteista tämä heppu oli tullimies. Kuten arvata saattaa suosio oli välitön. Tämä alkuvaiheen kankeus sulii kun kuulimme hänen seikkailuistaan Brasilian ihme- maassa.

Annukka Aarnio saapumassa Rio de Janeiroon

Kaveri oli säästänyt vuosia tehdäkseen kunnollisen Etelä-Amerikan reissun. Jäin siihen käsitykseen, että hänellä oli veli joka työskenteli Boniksen merimieskirikossa. Tästä en ole ihan varma, mutta veljen uskonnollisuus vaikutti matkasuunnitelmaan siten, että hän oli päättänyt tehdä välipysähdyksen Riossa. Nimenomaan ja vain siksi, että saa ilman veljen tuomitsevaa läsnäoloa kunnolla tömistää. Hän sanoikin, että oli tehnyt jopa muunnelman vanhasta laulusta "Espanjan neidot ja Espanjan maa, leipää kun pyytää, niin persettä saa". Tästä viisusta oli Espanja korvattu Brasilialla. Eli hyvin oli publikaanilla seudun erityispiirteet hallussa.

Hän oli maksanut hotellin, aamiaisineen, viikoksi, eli kaikki oli hyvin hanskassa. Sitten eikun kaupungille, kaikki rahat mukana ja mieli avoinna. Hän itse kertoi, että likipitään saman tien hänet oli tyrmätty ja putsattu, lompakko rahoineen oli mennyt, eikä rahaa enää vaan ollut, ei ollut tulossa eikä saatavilla. Ja yksi etuhammaskin jäi kadulle sen kaiken hulinan keskellä.

Sen, etukäteen maksamansa viikon, hän oli asunut hotellissaan ja saanut syödäkseen aamiaista. Kuulemma olivat katsooneet hitaasti, kun hän oli bunkrannut, nälkäänsä, valtavat määrät sapuskaa joka aamu.

Sitten koitti se aamu, että etukäteen maksetut päivät olivat menneet, ja sankarimme lensi ulos hotellista. Ja siinä hän sitten oli, matkalaukkuineen, Rion kadulla. Matkalaukut lähtivät aika nopeasti parempaan talteen, joku ne varasti saman tien. Ja sankarimatkoilijalla oli kuitenkin sortsit ja t-paita, sekä, ihme kyllä henkirykky tallella. Turpiin oli siis saatu jo kaksi kertaa.

Kummallisesti sitä ihminen venyy. Kieli- taidottomana hän oli osannut etsiä Rion pummien ruokasaliin, merenrannalle.

Brasilialaiset uskovat, Kristuksen lisäksi, johonkin erinomaiseen meren jumalaan, tälle jumalalle rakennetaan hiekasta alttari, sille asetetaan, uhriksi jumalalle, ruokaa, rommia, tupakkaa yms. tarpeellista. Ideana on, että nousuvesi sitten korjaa uhrit Jumalan luo.

Siellä kuitenkin, sapuskoista, tupakoista ja viinoista, tappelee lukuisa, ja värikäs, joukko pummeja sekä pirun isoja rottia keskenään. Tai tuskin ne rotat noista tupakeista ja rommeista kähjäävät, keskittyvät ruokaan. Mutta kun hän oli tämän konstin keksinyt, ei nälkää tarvinnut nähdä. Lisäksi auringon lämmittäminen

hiekkana oli turvallinen peti. Kukapa sitä pummilta mitään varastamaan, repaleinen t-paita ei ole menestysartikkeli kuin länsimaisten nuorten keskuudessa.

Hän oli myös löytänyt paikallisen vihanestorin, sieltä sai silloin tällöin töitä, kantajana. Kerran torilla ollessaan hän oli törmännyt vaaleaan, pitkään, mieheen. Ilmeni, että mies oli ruotsalainen merimiespappi. Hän otti tullimiehemme siipiensä suojiin, odottamaan Suomeen, tai ainakin Eurooppaan, menevää laivaa. Pappi tunsikin M/s Annukka Aarnion, olihan hänen vanhempansa tulleet matkustajina Rotterdamista Rioon.

Taisimme sitten olla ensimmäinen suomalainen laiva joka sillä kertaa Rioon saapui, ja koska papille oli laivayhtiömme agentti tuttu, hän otti sitä kautta yhteyttä kapteeniimme.

Kapteeni, oikea kaphoornari, oli suostunut tämän sankarin kyytiin ottamaan.

Kaverilla ei laivaan tullessaan ollut kuin, papilta saamansa, sortsit ja ehjä t-paita. Vanhat vaatteet pappi oli polttanut kirkon grillissä.

Rupesimme miettimään, että mistä saamme hyyryläiselle työvaatteet, ja kuka kenties vieläpä Rotterdamista kotimatkalekin päälle pantavaa.

Oli käynyt niin "sattuvasti", että Poosulla oli tulisempi morsmaikka hytissään, ja kun Poosu oli käynyt maissa, tuhlaamassa tytön omikseen katsomia cruzeiroja, niin tyttö oli kiihdyksissään vedellyt Poosun hienot sundisvehkeet suikaleiksi. Hupaisan näköisiä housuja, lahkeet noin parin tuuman paksuina suikaleina ja liitinki piti tätä, ruokohameelta näyttävää, kohteita kasassa. Poosu, reiluna miehenä antoi muutamia housuja ja paidat tullimiehellemme, että niistä saa ompelemalla varsin kelvolliset työromppeet. Ja muutamana illana kun tullimies oli ommellut, niin olihan kasassa melko hupaisa ko-

koelma vaatteita. Harmi, etten ottanut kuvaa, mutta kun en kehdannut, toiselle oli kuitenkin tapahtunut iso vahinko. Ja Poosu oppi nauramaan vahingolleen, siis tälle vaatteiden viipaloinnille.

Jostain käsittämättömästä syystä mies pistettiin koneeseen hommiin. Siellä hän teki opisten kaverina kaikkein likaisimpia duuneja mitä kuopasta vaan löytyi. Työvaatteet tulivat todella tarpeeseen.

Kun lähdimme ulos Riosta ja olimme ohittaneet Sokeritopan, alkoi avomeri, vastarannalla oli Afrikka, että siinä oli tilaa tehdä maininkia. Laiva rullasi aika kovasti sivu mainingissa ja toki tuli tullimiehemme merisairaaksi. Hän istui ahteritäkällä, nojasi pollariin ja oksensi. Välistä hän söpersi, että ei enää koskaan tutki merimiesten pakaaseja, he joutuvat tosi koville. Se oli meistä hyvin mieluisaa kuultavaa, ja olipa siinä aavistus vahingoniloakin. Moni taisi mielessään miettiä, että "kärsi kurja".

Eikä nämä kärsimykset tullimiehemme osalta tähän loppunut. Hän oli jonkin Tullimiesliiton rahastonhoitaja, tilivuosi oli päättynyt hänen roudatessaan vihanneksia Riossa ja tilinpäätös oli tekemättä. Hän murehti kovasti tätä tilinpäätöstä, samoin hän murehti, kun ei ollut saanut lähetettyä sanaa Tullimiesliittoon tilanteestaan. Eli lienee syntynyt epäilyksiä hänen kassanhoidostaan. Joku ehdotti, että miksi hän ei soita Kipinän värkeillä ja selvitä asiaa. Vaan milläpä pers'aukinen mitään soittelee. Eikä kukaan lainannut hänelle atin latia. Pääosin siksi, että miehistöllä ei kenelläkään ollut rahaa, ja päällystö taisi yrmiä häntä hänen ammatinsa vuoksi. Soittamatta jäi.

Rotterdamiin saavuttuamme hävisi tämäkin hyyryläinen, mutta jotenkin ymmär-

sin, että suomalainen merimiespappi oli yhteydessä hänen veljeensä joka antoi maksusitoumuksen kotimatkastasta. Ja kotiin mies pääsi, yhtä seikkailua rikkaampana.

Myöhemmin juttelin Helsingissä yhden publikaanin kanssa hänestä. Ei kuulemma ollut mies enää tullina. Se rahaepäselvyys jota hän laivalla murehti, ei mennytkään ihan kuten hän sen meille kertoi. Taisi olla koko reissu tehty Tullimiesliiton rahoilla.

Arvannette, että minulle nauru maittoi.